

Подунавна издази сваке Суботе у вече, и пошта за целу годину 5 фр. ер. за полу 2 ф. 30 кр., на три месеца 1 ф. 15 кр. без поштарине съ поштариномъ 1 ф. више.

Предбронти се може кодъ сваке ц. к. поште. Изъ внутрности Србије пека изволе у плаћенимъ писемама съ новцима на књиѣжару Госп. В. Валожића обратити се.

Бр. 14.

У Земљу 5. Априла.

1858.

30. Мартъ у Београду.

„Нисе више што е било
Чуј Србине брате мой!“

(П. Противъ Соколинъ.)

К'о што ветаръ буйне вале
Реке гоши, и све слива —
Мрачна ноћца као што бежи,
Зора лице кадъ умива; —
К'о што облакъ путь отвара,
Сунце када светъ озара,
А зелени с' буйный гай,
Кадъ наступи любкѣй Май; —
К'о што муња када с'ѣне
Јвля с' страшанъ тада громъ,
Смѣљ се юнакъ одъ сна прене,
Кадъ му милый горе домъ; —
К'о што с' цветићъ любко сміе,
Када ветрићъ на нѣг' вѣе,
А природа сѣе чаръ,
Съ неба даный благій даръ:
— Так' неслоге ланце са се
Сурва данасъ Србѣ у гробъ,
И заори ясне гласе,
Да неслоги нисе робъ! —
Мрачна ноћца да изчезе
И наступи белый данъ,
Обновише с' сложке свезе,
Нисе више лажный санъ! —

Веку е златный Душанова доба,
Кадъ — но трубе на све стране гласе:
Треба врага гонити до гроба,
И те бурне одклонит' таласе! —
Место тужно то Косово-пољъ,
Коег' споменъ дражи Србства грудь,
Оно Србе! противъ твоє вољъ
Страшный онай — ахъ! — изрече судъ. —
Вековима у претежкой ноћи
Ты стенише безъ икакве моћи.

Ево сада зора Теби сину!
И озбилный већемъ куца часть,
Свака страва, што е било мину,
И повъ животъ ступи Теби вась.
Србскѣй Роде и свѣтла звезда!
Ты сачувай свагда редке главе!
Да по свѣту србско свуда гнѣздо
Чистимъ духомъ те на вѣки славе,
Слога цвати — общте твоє благо,
Кое свакомъ у души е драго. —

„Напредъ!“ виче свак' и свудъ се вѣ,
„Напредъ!“ виче цео земный светъ,

За напредкомъ сваког' срдне бѣе,
Докъ несвене бодрогъ жића цветъ.
Напредъ Роде! Богъ то свагда иште
По побѣди умно на бошште,
Лавровъ венацъ окићеный пай!
Да се дичишъ и нѣме поносишъ;
Много труда за напредкомъ дай!
Отечеству ползу да приносишъ. —

А сильный Ты на небу Боже!
Кои облачишъ на іоштъ пушташъ громъ,
Па разведришъ, што нико не може,
Ты освети овај Србскѣй домъ!
Светимъ шитомъ Владалца закрили!
Подъ нѣмъ некъ се умношъ свуда шири,
Да одъ срдца Србъ заори гласъ;
„Живіо! живіо! србскогъ Рода Князь!“ —
Л. ст.

Орао киразира.

На Чигрину, пространомъ добру княза Оспѣва, владала е са свимъ необична живость. Старый управитель Андрей изгледао е као каква са свое стазе покренута звезда, коя више нисе у станю преѣашнымъ правцемъ ићи, но некой неправилной средсредной силѣ покураваюћи се, часть овде часть онде лупи и одскочи, да бы могла у іоштъ лућимъ вртлозима далъ ићи. Нѣму самомъ истина да нисе ово сравненѣ ясно было, но ипакъ е слутіо о той известности и ако ништа нисе знао о звездознанству. Младый князь Иванъ Александровићъ дође ненадно као репата звезда, и намести се на средю, съ кое е Андрей Павловићъ долге сунце представляю. Као ветаръ летиле су заповести една за другомъ, и ако се прва іоштъ нисе была извршила, то е младый маіоръ козачке гарде у владаню съ камціомъ тако вештъ и озбилянъ быо, да се баѣушка Андрей о томе дивити морао: ер' е знао да е самъ у той вештини далеко дотерао, но нађе да га е князь у томе много претеко. Збогъ тога е та тежня, да средреду избегне, збогъ тога е та журна слепя итня, то силно дупаиѣ о све и свашто, што му е замршену путаню препречивало.

Мученикъ овај ездіо е по пространой травомъ обраслой равници, коя е на маѣарске пу-

старе изгледала, и тако се у мисли удубіо, да еу му се и незнаю у речи подкрадате. „О свѣтѣй Андрей!“ повиче гласно, „и ты си вальда запело быо вештъ коняникъ, иначе небы быо заштитникъ тако многогъ и честитогъ козака у овой земљи; мораћешъ ми одобрити, да нисе мало напрезанѣ цео данъ на коню я'ати, но да се то безъ икаквогъ опоравленя издржати не може. О Светителю, ако те е икадъ чашица водке окрепила, то у нешто опамети княза Ивана, да се одма за злосретну найгу не маша, када само мисли да на мени мирисъ одъ водке осећа!“

„Све конѣ, што овде на целой пространой степи пасу, валя садъ у гомилу сагнати, ер' князь хоће да ий прегледа. Где ѣу ядникъ само пастире наћи, и учинити да вольно заповестъ тако брзо површе, као што то Панъ Иванъ хоће! Никада нисе тако живо ишло, докъ годъ е старый князь Александръ Грегоровићъ овде владао. Свагда се знало напредъ месецъ дана, када ѣе онъ доћи, и онда е налазіо све у најболѣмъ реду. Ни копека нисе нестала; рачунъ и кеса бя'у за дваку точни. Добре, добре, Андрей! рекао е онда, и пуна прегршъ рубала летела ми е у капу! Да, тада беше другчіе! —

„Стой! доиста, ено каса вданъ одъ тѣй дупежа, и ако нѣга дочепамъ, наћи ѣу брзо и друге!“ Маше камціомъ и потеря коня тркомъ, вичући притомъ изъ свегъ грла. На скоро се обрадує, ер' га пастирь опазѣ и брзо до нѣга доспе. Покорно и мирно, не мичући се съ места слушао е човекъ дивлю псовку, којомъ га е управитель преснипао, докъ наипосле безазлено не упита: „Пане, шта да чинимъ?“ — „Да друге пастире амо доведешъ.“ — „Добро, но онда морашъ престати съ проповешѣу; иначе ѣу е слушати.“

„Не, Истване Ивановићу, болѣ ездѣ, братко, ездѣ!“

„Одма; но баѣушка, имашъ ли наипре што за пиће?“

„Ни каньцие, ништа осимъ жеѣи, коя ме мори.“

„Но, но,“ одговори добродушный пастирь, „одма за ономъ меѣомъ е моя земунца, као што

види тамо, и баръ ђешъ наћи кисела млека задоста. Я ђу друге звати.“

Као сенка одлети чобанинъ, и по кадшто му се чула дивља вика, која се надалеко разлегала, и којој е одма одговарао далекиј лавезъ великиј рундова, кои непрестано прате и чувао чопоре коня што на стени пасу. Юштъ нѣ ни сатъ прошао чекајућемъ управителю, а тай се знакъ на далеко на све стране распростре и са своју страна поите кѣнѣма дивльи сынови степе. Покорно се приближе своје старѣмъ, саслушао нѣгове заповести безъ поговора, полюбе му скутъ одъ альине и поите опетъ на све стране преко поля.

Текъ у неко доба у вече врати се у замакъ и приповеди младомъ кнезу съ каковимъ е мукама и теготама израдио да се кони у едну гомилу сагоне. Кнезь му захвали манувши ладно главомъ и онда му заповеди, да юштъ добро промотри оборъ за затвараѣ оны коня што ће се избрати. Много пута преклонивши колена дође натражке до врата, потужи се своѣмъ светомъ покровителю на новый наменутый му тереть, кои пакъ одма на туѣа плеѣа навали, па онда пошто се довольно опорави, потражи и нађе одмора юштъ одъ подне желѣна. Но за мало га е уживао, ерѣ већъ га у свануке пробуди ускликъ и вика пастира, кои су прве чопоре догнаны коня пратили, дивльъ рзанѣ ждребаца, и потмудый лавезъ паса. Ништа му непомогше, морраде се извуѣи изъ топла пушеѣи се овчѣи кожа, ерѣ дарма е по свой прилици и кнеза пробудила, и онда е за цело было онде, где га нѣговъ верный управитель никако радо негледаше, ерѣ никада не беше безъ проклетѣ найге.

Када се Андрей юштъ савильвѣ помолѣ, кнезь е већъ донста спреманъ стало на прозору и викне му ободравяюће: „Ступай!“ кое свою намеру никако непромаши. Яднѣи управитель скочи журно на оседланогъ коня и поюри као слезъ къ чобанима, кои се поединце са своимъ псима трудяше да уморне конѣ протерау у пространу ограду крозь улазакъ, кои се као левакъ сужавао. Животиня коя нѣ ни за какво укроћѣиѣ знала, съ дивльъ наострешеномъ гривомъ трудили су се кони обрнути и слободу на стени опетъ задобити; но узалудъ беше свако покушенѣ изъ густе гомилѣ умаѣи. У клупче обивѣвъ, кое се единако напредъ турало, ни найнеобузданѣи ждребацъ немогаше се никако вурати и у прошице преднѣиѣмъ копитама ударати: ерѣ морраде за наваломъ нѣи, коя се непрестано умножавала ново догнанимъ гомидама. Сада се наеданпутъ разшири просторъ у широкъ четворугалъ; дивляци осете да су опетъ господари свои удова и поюре као ветаръ напредъ, докѣ иѣ високъ зидъ опетъ не спречи и непримора обрнути се. Упрепашѣено одскочи животиня натрагъ и гледа да скоро оставяѣну кратку стазу дочепа, но други му бесно юре у кобъ; и овде нѣгова никада неукроћѣена воля мора подлѣи немогућности, и найпосле збуѣиѣнъ стане. Као да бы се одъ пада сачувао, раскорачи ноге, спус-

сти главу и дубоко и тешко дисанѣ чуе му се изъ прѣио.

Већъ двадесетъ и четири сата стои тако уплашена животиня у обору; гладъ као да едва осеѣа, но знаци тешке жеѣи появляю се да човекъ мора сажалити. Мркъ и сувъ езикъ висѣи изъ уста, по кадшто подигне мучена племенита животиня красну главу, мотри плашльиво окомъ у наоколо и дивльъ дува на простране поздрве. Ясанъ гласъ одъ трубе тргне е найпосле изъ забуне: младый кнезь у пратнѣи више другара пође узъ ограду, и оштримъ распознаваня окомъ мотре офицѣри уваѣене конѣ. Окретни козаци навале са своимъ дебеле главе суровимъ конѣма у гомиму и баце изабраномъ коно замку око врата, коя се, при свакомъ покушеню противити се, стегне да удави. Но врло редко се кон уеуди противити; коняници седе на мокримъ покровцима, и скапаваюѣа животиня пође за мамльивомъ влагомъ, умилнимъ речима вештога вође у другу, пространу ограду, где се за ясле веже и смотрено водомъ и сеномъ снабдѣ, што съ умилномъ понудомъ быва.

На тай начинъ буде сто и петдесетъ валяны коня избрано одъ прилике изъ иляду уваѣены, и срдито погледа господаръ на остатакъ. — „Ядна кржльива стварь!“ промумла у густу браду; „ключадъ за простѣ козаке!“

„Или за Евреѣ!“ насмее се веселый коняничкиѣ капетанъ Оповъ. „Где, маѣоре, ено већъ тумарао двоцца; ошѣ ти доносе дукате, кои ће ти по свой прилици требати за опрему новога звода.“

„Донста бы ми сивци и жуѣани добродошли.“ одговори кнезь, „а жалѣбогъ готовъ поѣацъ може се само у ови лунѣжа наћи. О, ти клетѣ Французи! какову беду нанеше старой, благословеной Русѣи!“

„Мани се садъ тога, друже.“ шапне полковникъ „но гледай, како ђешъ се съ чивутиномъ погодити. Ено га води твой управитель.“

Съ пузеѣомъ повизношкѣ приближи се чивутинѣи и понуди се за свакогъ ухаѣеногъ коня по дукать платити. Но ма да се та понуда намамльива чинила, и покрай свега подпомаганя управительвогъ — маѣоръ остане при томе, да ће се текъ сутра решати, и врати се съ офицѣрима натрагъ у замакъ, гди ручакъ већъ поставльиѣи наѣу.

Истина да е живо ютребѣи напрезанѣи гладъ здравимъ коняницима поштрѣило, но у только се брже главниѣи део обеда свршио, и са спромъ, айваромъ и орасима започне се живо ђеретанѣи, као што Старорусъ свакога стая воли. Финѣ ракиѣ изъ трешани, малина и т. д. водело е ово друштво више него странска вина, премда е и нѣи богата гостолубивость домаѣа у отворенимъ сандуцима и котарицама изнеѣа; само польскѣи подковникъ графъ Липинскѣи нѣо е бордо.

Као што се може помислити овде се на ново повео разговоръ о свакомъ ютрошнѣмъ догаѣаю, и найпосле сва су господа едиогласно мпелѣла, да е соѣи домаѣи новѣ коня надалеко найплеменитѣи и да ће трудъ кнеза Александра и

нѣговогъ сына богато наплатити. Но кнезь Иванъ коме се тако ласкало, гледао е жалостиво у свою чашу пустивши мирисну вишновку (одъ вишана ракию) да ветри.

Найпосле почне дубокимъ гласомъ: „Видѣи ете данаѣ одприлике трѣтѣину мои коня, и то найболѣ. Вы држите да су добри, и хвала вамъ, моя господо и друговѣи, на прѣятельской прѣсуди. Но какови бы могли мои конѣи бити бромѣи и добротомъ, безъ овогъ злосретногъ рата, безъ ови трипутъ клѣти Француза!“

„Смеѣи ли упитати.“ започне полковникъ Липинскѣи, учтиво поклонивши се, „зашто е башъ на Французе толика мржѣиашегъ поштованогъ домаѣина?“

„Ево одговора.“ одговори кнезь Иванъ: „ерѣ су по другѣи путъ за нашегъ живота Русѣиу пустошнимъ ратомъ поплавили. Они су истина оба пута нѣиимъ светимъ чуварѣима съ грдомъ шетомъ одбѣени: но мы смо, нѣиѣи деѣа, морали неизказанѣи, тежке жертве чинити, кое намъ нѣи натоварио нашъ отацъ, царъ, но тай лакоумный, мрскѣи народъ.“

„А зарѣи вамъ се чинѣи, да су Енглези маѣи криви?“

„Да богме, г. графе. Они су трговци и боре се у користъ свое трговѣи; они дакле имаю узрока, премда тай нѣи достоѣиѣи. Нѣиова ће трговѣина ма и полоако наквадити Русѣиу новчану штегу, кою су юѣи учинили. Па онда е у нѣиовой раднѣи увекъ нешто племенито.“

„Янеѣу никада племенито чувство Енглезке, особито нѣио центлменство кулѣити.“ увераваше полковникъ, „но смеѣи рѣиѣи, да нѣиѣанъ народъ на свету непревазилази Французе у високой юначкой честѣитости.“

„По сполянѣиимъ приликама — истина.“ попусти домаѣиѣи; „но ипакъ сумняѣи, да ли е изворъ таковогъ деланя са свѣимъ чистѣи. Я држимъ юначку радну Француза за извѣи нѣиове прекомерне суѣте, коя сама себи ласка, докѣ се чинѣи племенита. Едва држимъ да е Французъ кадаръ правогъ пожертвованя, безъ никаквогъ изгледа на похвалу и признаѣи.“

„Миръ е заключенъ.“ викне капетанъ, „и тако ђемо тежко прилику наћи да ученѣи народногъ характера Енглѣскогъ и Францускогъ поставимо. Обои су се добро борили! то можемо сви, коя смо према нѣиѣа стаѣали, посведочити. — Меѣутимъ, маѣоре Осипѣву, и я бы те нешто упѣаго: зашто нѣиѣи на понуду чивутинову одма пристао, него си одложио до сутра, а сигуравъ си, да ће се дотле съ Андреомъ погодити, да те превари?“

„Морамъ найпре съ Федоромъ Иванѣиѣемъ говорити.“ одговори кнезь постоянно.

„Съ Федоромъ?“ упѣа Оповъ — „Хмъ — а ко е тай Федоръ?“

„Найверѣии человекъ на момѣи добримѣи, и юштъ надалеко у околини.“ рече упѣанѣи, „на жалость е по своей прилици и найстарѣи, тако да се не смеѣи уздати, да ђу га юштъ за дуго имати.“

„Я самъ мислѣи, да ты нѣиѣи юштъ тако дуго на Чигрѣину.“ насмеши се капетанъ. „Зарѣи ел

довольно времена имао, да едногъ старогъ козака познашъ?“

„То е већъ учиніо мой отаць, кога онъ ніе оставляо одъ похода 1812. године. Онъ сада има сто и шестъ година, но тако е окретанъ, као да му е шестдесетъ, и надамъ се као предводителя мой козака показати га цару, када се стане у Москви крунисати.“

„Свагда ме е занимало,“ рече полковникъ Липинскій, „када самъ мого такове почитованіе побужеће остатке пређашнѣгъ времена видити и съ нѣма говорити. Молио бы васъ, г. маіоре, да ми зато прилику дате.“

„Ако ми дозволите, овде съ нѣмъ говорити,“ рече кнезь, „то љу вамъ благодарити.“

Одма заповеди, патриарха дозвати, па онда настави. „Онъ е стаяо іошгъ на смртной постели мога деда, кои е умрѣо одъ рана задобивены одъ едногъ медведа; и да ніе Федоръ, кои е онда био момче одъ осамнаестъ година, копльмъ у грло погодіо медведа, овай бы га свладао. Онъ е изнео могъ тешко ранѣногъ отца изъ сече кодъ Мохилева, и има да покаже четрнаестъ почитованя достойны рана одъ Француски мачева. Нетражећи хвале живи мирно у своіой кућици, и мы неможе ништа болѣ чинити, но старати се, да му ништа неоскудева. Мой отаць у свима важнѣимъ приликама питао е за саветъ овогъ верногъ у бою друга, и было му е добро; нећу ни я, докъ годъ узмогу, другчіе радити.“

Слуга сада яви, да е Федоръ некулъ на коноу отишо, но да ће доћи, чимъ се врати. Офицри се іошгъ неко време разговараше о живости такове старости да іой човекъ мора завидити, докъ наипосле не устану, и домаћинъ оде да іошгъ єдногъ промотри конюшнице, а Липинскій и Оповъ заседу играти шаха.

Већъ се почело смрачивати, кадъ маіоръ Осипѣвъ уђе и за нѣмъ єданъ старій козаць, кога бы офицри држали да му е шестдесетъ година, да га ніе одма кнезь Иванъ представіо био као свогъ верногъ Ивана. „Помислите само,“ рече кнезь люгито, „Федоръ е дознао, да е мой душевнѣй управитель съ єднимъ другаромъ чинутинимъ пазаріо и да е допста шестдесетъ копя одведено. Федоръ е за нѣма у потеру ішо и задржао е воју съ коњима у Уману. Коњы су већъ на степи, чинути умакли и сада ми само остає съ баѣушкомъ Андреомъ прорачунити се, ков ће одма свршено быти.“

„Пусти га, Душичко,“ замоли Федоръ; „видишъ, свакога властела краду, свакіи управитель краде — то е старо право, одкада е Кремла. Помисли, да муженикъ (лупежъ) за сву муку сада башъ ништа нема, осимъ сто камція, за што ћешъ се већъ постарати. Отерашли га, то ће те іошгъ више оштетити.“

„Иманъ право, старино,“ рече срдито кнезь, „некъ буде, као што велишъ. За остале коиѣ погоди се съ чинутиномъ, ерѣ га безъ лютине немогу гледати, и донеси ми новце.“

„Добро, кнеже,“ мане Федоръ главогъ; „по сада морашъ заповедити, да се све за ри-

боловъ спреми. Андрей ће неколико дана болестанъ быти; кадъ оздрави, можемо већъ єсетру очекивати. За три дана е Диѣстаръ тако якъ као млатило: и онда мораю бурадъ за айваръ и месо већъ спремна быти.“

Графъ Липинскій приступи. „Смемъ ли питати, о коме е риболову говоръ?“ упита. „Єли о оногъ што целу Русію айваромъ снабдѣва?“

„Да богме,“ одговори кнезь пріятельски. „Чимъ се наше велике реке залече, изађе све, што нѣи може на ледъ; люди управо лове, жева и деца поре рибу, уде, одваю икру у велику бурадъ, ваде бешику и чисте є. Све ради, смев се, пева, єде и піє колико ков може, што знате да у Русіи ніе маленкость.“

„А како се лови?“

„Найпре се яме у леду пробію, и на сваку се по човекъ намести, држећи на дну остве, ков су на врѣу оштре и яке. Гомилама исподъ леда пођу узъ реку подну єсетре, моруне и маньи но вкуснѣи стерлети тражећи згодно место да икру проспу и радо иду за светлости а такође и воздухомъ, што яме на леду проуштаю. Оле иду у дугимъ редовима, кои кадъ нѣмъ се кои другаръ извуче, мало на страну скрену, но то ій никако неузнемирує. — Надамъ се, да ћете и вы своимъ присуствомъ ову южноруску свечаность почествовати.“

„Радо! ако ми дозволите, чимъ му драго при томе одъ користи быти,“ одговори графъ, и приближи се старцу Федору, съ коимъ на скоро поведе живъ разговоръ по походу 1812. године, (Свершетакъ слѣдує.)

Нѣтъ дальнѣше.

Ахъ, у оногъ света краю! —

Удалѣнъ одъ когъ самъ я,

Гдѣ све красно к'о у раю,

И умилно сунце ся;

Гдѣ све кити цвеће само,

Поля, брда, гай и доль;

Ахъ, да садъ самъ тамо, тамо,

Престо бы ми срца болъ!

Ахъ, у оногъ света краю! —

Гдѣ ми грудва свака светъ,

Гдѣ ме спа, сва сломиняю

На могъ жиѣа райскій цветъ;

Гдѣ рѣчь нашу чувѣи само,

Гдѣ е милый родъ и домъ;

Ахъ, да садъ самъ тамо, тамо,

Лекъ бы нашо срцу момъ.

Ахъ, у оногъ света краю! —

Гдѣ е драга моя садъ,

Кою любѣи, к'о у раю,

Я спроведохъ животь младъ;

Коя ми е была само,

Єдно благо света тогъ;

Ахъ, да садъ самъ тамо, тамо,

Ядъ бы престо срца могъ!

Ахъ, вратите томъ ме краю! —

Гдѣ е благій неба зракъ.

Да опетъ живимъ к'о у раю,

Да ми срца мине мракъ;

Ахъ, вратѣте ми лобу само,

Па ма сѣно сужанъ робъ, —

Ахъ! пустѣте ме тамо, тамо,
Онде нек' мой буде гробъ!

Иле — Миле.

Индія и нѣна садашнѣя революція.

Изъ Индіе, те баснословне и обчаравающе землѣ по природи, закону и поезіи, найстаріе учености, найизреднѣи стихотвореня съ углаженімъ, приоманястямъ девочкимъ оригиналомъ свію женски' любви, Саконтала, дрктала е лане телеграфска жица, крозь Европу и Енглеску, доносећи ужасне вѣсти о хилядостручномъ убиству и хилядостручномъ пожару. Приоманясти, сувоняви урођеницы одъ хиляде година по Брамъ и Буди самоуништѣи душевно и тѣлесно као найвећу нѣову цѣль у изкуственной пропасти и утопленю тражећи, саняюћи и живећи у леньности, као нѣова найвыша божества, коя на плавогъ лотовомъ*) цвећу спаваю, пуна милосердія и сажаленя по нѣовомъ будическомъ моралу, кои найвыше о христіанству положене дужности неприятельской любви, а распетіе самолюбію на хиляду начина представла, исти урођеницы устали су противъ Енглеза, кои су ій одъ сто година почели цивилизирати и у христіанскій законъ обраћати, и то съ тигровомъ ярости и словниимъ бесниломъ тако, да су савъ европскій народъ, кои су тамо нашли, нештедећи ни жену ни дете безъ сажаленя мачу, а све європейске куће и зграде, до кои су само допрети могли, пламену предали. Стара главна варошъ индискогъ народа, Делхи, са нѣнимъ великимъ Могуломъ, пала е у руке бунтовника и у околележимъ варошима уста ярость противъ свега енглескогъ бесвила є. Што ніе могло у бѣгству спасеніе наћи, нашло е у рукама беснеи смръть, старо и младо, жена и дете.

Како ли су морали Енглези за овы сто година цивилизирати и у христіанство обраћати, те су єдно одъ хиляде година самосилемъ, закономъ душевно и тѣлесно изнурено, къ слабомъ безсловесномъ, баровито-бильномъ животу привезано жительство за ово зверско убиство побудили и подigli!

Одкуда е то произишло и шта се особито догодило? — Покушаѣу да укратко, у колко ми силе доуштаю, на то одговоръ дамъ.

На южномъ краю высоколежеће или Среднѣ Азіе подиже се найвышій връ, Хималаи, вечитимъ снегомъ и ледомъ покривенъ; Немцы га называю „Снежна палата (Schneepalast).“ Южно одавде далѣ подижу се други снежни брегови єа страшнимъ провалама; много далѣ одавде подиже се и третій брегъ шумама єловимъ, раєговимъ, чамовимъ и т. д. покривенъ, а разнимъ, изобилнимъ плодородіемъ обкруженъ; западно подижу се многи брежульцы, источно пакъ протежу се барє и многе долине, пуне разны растѣнія, одъ кои многа добыла су имена енглезка. Одъ животниѣ налази се овде крокодила, змѣя

*) Лотъ дрво у Атрии са врло сладкимъ плодомъ.

шарени и лебелы; маймуна, слонова, леопарда, дебелоглавы и шарены тигрова и др.

Грдна та „Снежна палата (Хималај)“ 350 географически миља у дужину а 40—50. м. одъ запада къ Истоку у ширину заузимајући протеже се до мора, гди се губи и у Европу непредази; она опредѣлава климу и физичный земљописъ; далъ заштићава земљ у Азији одъ Сибирскогъ ветра. Съ овогъ брега произтичу највеће реке у јужној Азији: Индусъ, Брамапутра и светый Гангесъ са 58 велики лађоносни и многобројни мањи рѣка. Светый Гангесъ (света „Ганга“) тече срединомъ раја (Paradies), наводњава и оплодородњава многе долине и поля, у којима пириначъ, памукъ, шећерна трска и тако назване гигантске смокве расту. Изъ његовы споредны бара окићенъ е рай плавимъ лотовимъ цвећемъ. На једномъ рукаву Гангеса съ горњ стране (рѣке Юмна *) лежи стара варошь Ариеръ, у којој при староседиоци живе. Стара главна варошь Ариерскогъ царства, Делхи, некада столица велики могула или владателя своју други индиски држава, а сада јоштъ седиште последнѣ великогъ могула фамилије, была е такође главни узрокъ садашнѣ револуције, која се овде о убиству своју Енглезе и избору једногъ одъ потомаке великогъ могула за владателя Индије породила. Делхи заузима јоштъ и садъ просторъ одъ седамъ географически миља, али негдашњи милионъ жителя спао е на 300 000 а подъ Енглезима едва на 200 000 тако, да су многе развалине, пустинѣ и пештере у средъ вароши постане; у којима се отровне змије и дивљи зверови легу. Одъ половине XII. века као столица авганиски господара постана е она еднa красна и великодушна варошь, гди текъ што е почела цветати, кадъ у половини XVI века са Бабуромъ столица велики могула постане. Последњи одъ овы морале е, почемъ е одъ Марата и Авгана притесниѣнъ быо, Енглезима, кои су и онако многимъ земляма индискимъ обвладали, уступити. Онъ буде са званія свргнутъ, као што су одъ тогъ времена многе противне краљѣве и княжеве индиске сбацили, но то су чинили, не што бы Индијцима болѣ господарѣ желили, ер на то нису ни мислили, него прихода ради, кои су издећиванѣмъ и мученѣмъ народа добијали, а толи на „цивилизацију и християнизацију.“

Кромъ тога на готово поенглезенимъ и поновомъ начину устроенимъ прибрежјама морскимъ, подигнуте велике вароши, пристаништа, дађе, трговине и дѣлаонице сваке струке давале су трезвеніи и обични видъ. Велике рѣке у многимъ, широкимъ, уплетенимъ руковима крозъ бластне или сунцемъ осушене равнице продуру и на једну миљу у Бенгалскій морскій заливъ утичу, само Индусъ и јоштъ неке реке у Индискій Океанъ; више њи, ков неизвиру изъ Хималаја, него са западны планина Бомбая, источно упадаю. Особито географическо исторично изображено възро Индије лежи око Гангеса, кои тече крозъ топле, влажне, плодородне, често навод-

нѣне и одъ великогъ оркана порушене долине Бенгала, у когъ топлій и жаркој клими высокопоетскій, снажниый, природый законъ Индра, стары Ариера, влада, кои е Индијци у мученѣмъ, школастичномъ духовенству Брамнина и протестанскомъ Евангелију Буда, у закону самоуништена и избавленія одъ сваке обмане и преваре, избавленія одъ безсмртія и препорођенія утвердіо; по представљаню њиовомъ на плавогъ лотовомъ лишћу топлы барски вода богъ Висну, спавајући, треску, рогозъ, бамбусову треску, кокос-палме и шумѣ дарчинове тако високо подиже и тако густо надъ круномъ уплетенимъ растѣнѣмъ затвара, да никаква човечія сила не може тамо допрети, и само носорогъ, слонъ и бенгалскій тигаръ крозъ провале и пролазе продрети, са змијама и крокодилима пребывати и између себе крвити се могу.

Осимъ два главна племена, кавкаскогъ, отворено-црны Ариера и другогъ затворено-црны, суровы урођеника (названы Кудра или Судра или Парія) има и други многобројны племена, кастій, сектій и одлука. Брамнини гонѣ ове одлуке до несносиме многостручности, да бы се одъ закона и церемоніе разликовали, да бы изъ побожности најмучителнију на земљи беду подносили, съ којомъ се само спасеніе и опроштеніе получава одъ највышегъ надземногъ Бога богова и людій, Брамѣ. Све истинито и постоеће кодъ њи е сѣнъ, обмана, превара и лажъ. Брамнини уче, да ко на исто поверуе или се томе ода или безъ икаквогъ узрока противу закона и догмата устане, тай се за казнь после смрти сто пута, хилядупута и у слѣдству какве погрешке тако често као шакаль *) или као негдашњи зверови препорођава, постане рутавъ и т. д. Тако дакле стра' о препорођеню после смрти принуђава да највеће муке на земљи поднесе. Затимъ долазе чудновате церемоніе жертвоприношенія, кое у гдѣкомъ случаевима пуны 15 месецы трае, данизданъ ливаюћи масло на ватру. Многе предмете нису смели ести, а многобројны башъ ни коснути се, подъ тимъ свинска масть, кою су Енглезе при правленю фишека употребљавали, и њиове индиске трупе силомъ нагнали да естима се служе што е особитый и најпречій узрокъ револуције.

Духовне и светске муке законо-строгогъ државногъ и духовногъ самосилія, мученѣ у борби са попуштајућемъ климомъ, отровнимъ испареніяма и прождрљивимъ животинама, мртва суша, беснећа олуя, хилядо-стручний страхъ о хилядогодишнѣмъ препорођеню — све то побуђуе Индијца, да ће после ове муке доћи у блаженство. Религија, кою е као просякъ по свету идући краљѣвскій синъ Буда проповедао, до безумія е узвышена и најснажнија религија Азије, која много више верны има, него християнство. Она е безбожна и све што е истинито одриче. Она учи, да е све превара и обмана осимъ највышегъ божества. Има само једногъ суштественогъ и истинитогъ а то е ништога. Све истинито

и право њѣно естъ мука. Овако узвышено безуміе запста небы народъ къ себи привукло, да не Буда уништио богове, касте и церемоніално мученѣ. У место тога пакъ дао е најкраснија моралъ о любви и сажаленія спрамъ свакогъ створенія, коме се у несрећи, као што е уобште, јоштъ више досађивати, и путь къ избавленю у ништоги досадомъ и страсти отежчати несме. Цѣломудреность, стрѣпније, милосрдіе равнодушность спрамъ своју болова, одлученѣ одъ сваке истинности и њѣне обмане, уништѣнѣ тѣла и душе постепено до абсолютне ништоге, стра' одъ свега истинитогъ и човечіегъ дѣлания т. е. слобода живота и радо ть паштенія — се е то было и естъ дражестъ и милина Будизма.

„У практичномъ животу,“ вели М. Дункеръ, „Индијцима не ништа друго, до дугоупражняваногъ юнаштва у стрпленю, стало. Према е стара система вере и науке у Индији одъ хиляде година постојма остала (после енглескогъ стогодишнѣгъ цивилизација едва се даде еднa удовица не дала спалити, него се удаде), опетъ се у Индијаца она упорность развила, кою дуго и тежко угнѣтаванѣ принуђава, да се у првобытне и снажне нравы поврати, она сила противности, која се савія, али неломи, она хитрость и лукавство, којима угнѣтѣнны угнѣтателю наклађуе штету, томе онъ силомъ ништа не може наудити. (И ако онъ напоследку у очаянню силомъ проба — тежко угнѣтателю!) Навичай одрицанія и мученія, надежды са смрћу сваке обмане и своју окова ослободити се, и најбеснѣе тиранство Ис ама и Монгола допустило е Индијцима противити се, јоштъ и данасъ зна малодушный Бенгалацъ, ако икакво другчѣ не може быти, а оно баръ мирно и спокойно умрети.

Што се њиовы угнѣтателя тиче, о којима самъ Таймъ говори, да они никадъ небы тако поступали, него хтели су са интересъ Индије радити, али о њима президентъ садашнѣ источне компаніе јавно истраживши рачуне, изяснио е, да су они за овы последњи четрнаест година 2,000,000,000 талира (200,000,000 фун.) изъ Индије изнели, а само 1,400,000 за исто издади, Г. Нортонъ у своје дѣлу о президентству у Мадрасу слѣдујућій резултатъ егъ-одишнѣгъ цивилизација изводи: „Едно осиромашено, понижено жительство, тежко путове упознавши, приходе пренебрегнувши, земљ неишаюћи на продаю, добру земљу оставивши збогъ безъ труда задобивеногъ данка, хилядама њива пусто лежећи, притомъ никаква побольшанѣ прихода, воспитаванѣ пренебрегава, право слободѣ е шала.“ — Што се овы угнѣтателя тиче, народъ е и то у својој за Енглеске интересе войнички изученој трупи на убиство и пожаръ противъ њи устао.

Л. Ст.

Болезнь на горана.

Какогъ што на мору свакогъ поготову путника морска болѣсть спопада, тако исто осећа готово сваки, кои се на високе горе пенѣ, повређенія свога здравља, где више, где мањ. Такво

*) Цементъ, овогъ рѣкомъ често србске майке деду проклашию.

*) Спада у родъ спаса прождрљива зверка, живи у Индији наликъ е на курака.

пагубно утицањ на човечіе тѣло зову Шпаньски Креолци Veto или пачео. Іоштъ године 1600. страдао е некій Акоста одъ те болести приликомъ пеняня на брдо Перякака. На ослу седећа нападне га болно штучањ, дављѣњ и блювањ, тако да е изпрва само ѣло, бале и ѣдъ, а каснѣ и крвь избацавао. Тако су исто и нѣгови пратиоци страдали, па неки су одъ њи и тако разслабљѣни были, да су сажелели изповедати се и причестити, докъ су другій поредъ блювана и проливъ добили. Ђданъ е одъ њи у беснѣлу збогъ претрпљѣны мука бесно ногомъ ударао.

Уобште се примечава, да на перуанскимъ Андима готово свакій дошлякъ одъ те болести страда. (Ово брдо често по'оде Европљани збогъ нѣговы теснаца, а нарочито збогъ тако-званогъ Cerro de Pasco, кои е 14,280, високъ.) Текъ што се путникъ почне на ово брдо пети, ал' га већъ чудный некій уморъ нападне, па ако се іоштъ и далъ узъ стрменито место почне пети, обузме га жучително тежко дѣањ, мала главоболя, па и само стремљѣњ крви къ прснама. Нека се човекъ ма колико усили, да се према растућој болести равнодушнимъ покаже, опетъ ће наскоро тѣло надъ духомъ победу одржати, и најача сила волѣ мора іој подлећи. Подобно силномъ нападаню морске болести страда ту духъ у таквомъ степену, да човека обузме зловоля и хипохондриско малодушіе, те тако и најживостіаіегъ сасвимъ разстрои и поремети. Но и страдањ тѣла нѣ мањѣ; ерѣ често се догађа, да болестника, каквогъ е кадъ телесногъ састава, много већа и многостручнѣя боля нападне, него што то у морской болести бива. Ако е страдањ мањѣ, онда се ограничава са самимъ тежкимъ дѣањемъ. При оду човекъ е принуђенъ, после свакогъ корака одмарати се, и залудъ ће покушавати, да якимъ увлаченѣмъ воздуха и ширѣњемъ прсію цигерицу воздухомъ напуни. Рекао бы человекъ, да е у празномъ простору, и чувство стра'а расте съ осуѣненнымъ свакимъ покушенѣмъ; колена клецаю, и свака е прилика за одмаранѣ, па и ако се ова после неколико корака укаже, добро дошла. Пеняњ узъ какву стрмениту улицу постав намъ правимъ мученѣмъ, што се трудно покрай кућа вучемо, радујоши се, што се можемо на врата или углове одмора ради наклонити. Само у станю савршеногъ покоя умалываю се тегобе; али опетъ уверенѣмъ о неизбежности неволѣ, и што смо неспособни за свако духовно напрезанѣ, постаемо малодушни, те и најачій человекъ поставе слабомоћно дете. Ако е болестъ у већемъ степену, онда наступа и невестица; нагомилана крвь устремлюе се къ цигерици и главѣ, а то производи неописану муку, и жила, безъ велике ватре (као што то н. пр. у огнѣвици бива), па често и при унутрашней ладноћи и при изумираню руку и ногу, куца 108—110 пута у едномъ минути. Покрай свега непобедимогъ умора и покрай сальности неможе человекъ ока склопити и заспати, ерѣ нигде покоя неналази; напротивъ, ноћни су часови најтежи, што најаче притесньиванѣ у

грудима са собомъ доносе, те тако су прави часови мученя. Немогући дуже сносити оризонтално положенѣ, тражимо олакшице кодъ огня, те ту іоштъ најпре у воздуху угљѣнимъ димомъ напуњѣномъ олакшице налазимо. Очи су тако осетљиве, да человекъ неможе читати; неки іоштъ имаю и малу главоболю, а други опетъ муку збогъ слабогъ свариваня ѣла, каогодъ у морской болести. Често се на устнама появлюю красте, изъ кои' при говору крвь потече, и болестникъ трпи неспосне болѣ, съ коима се іоштъ и на различнимъ члановима тѣла оспе придружую: Ако е болестъ свой највишій степенъ достигла, онда наступа и само бацањ крви и лудило. После шестодневногъ или дванаестодневногъ страданя повратисе и опорави већа часть болестника, али могу и неделѣ проћи, докъ пређу болови. разслабљѣность и тежко дѣањ. Узъ ове неволѣ являю се іоштъ и друге. Таква е она страшна окоболя, кою Sumpre називаю, и кою одбѣањ сунчаны зракова одъ снега производи, те често најжешћи болови у лудило прелазе. Друга е неволя, коя речену болестъ на брдима прати, та, што кожа, поводомъ прелазя изъ топлотъ воздушногъ слоя у ладанъ, на различнимъ частима тѣла попуца, изъ кое после крвь тече, докъ се најпосле незагнои.

Тако се исто и на свима горама подобна болестъ появлюе, а нарочито се лице яко наружи Славный Швайцерскій естествоизпытатель Со-сиръ, пенюћи се године 1787. са своимъ синомъ на Монбланкѣ, покріо е быо лице, и тако га е сачувао, докъ се нѣговомъ слуги, кои е такво чуванѣ као излишно сматрао, цело лице надуло, а нарочито устне, добивши притомъ и врло опасне пукотине. То е исто изкусію и Дръ Хамелъ године 1820. приликомъ пеняня на исту гору. Онъ се узпео на висину одъ 12,744 стопе, и на неколико дана после овогъ опасногъ пеняня олюштила му се кожа на целомъ тѣлу, а едномъ су одъ нѣговы слугу, кои нѣ хтео лице умотати, бешике по истоме поискакала. Цумштайнъ са своимъ пратиоцима, пошто се године 1819. съ висине на гори „Monte Rosa“ одъ 14,428. стопа сншао, дошао е съ надувеномъ главомъ.

Почетакъ немира у Србін.

(По Ранке-у.)

Између своію яничара у царству, нису могли ни едни султану досадни быти, одъ оны у Београду.

Осимъ други одъ сваке руке злоупотребленя, коя су овде тако яко као нигде, у обычай ушла, упустили су се у неку врсту борбе са остальмъ Турцѣма, съ пашомъ и спаіама, коя е ово искључуюћи, а њи са тымъ силніемъ господареню надъ земљомъ видити примораномъ изгледала. Већъ су се њіови предводители назвали Даіама по примеру варварески Даи (Дай, в'ровный судія, обладатель Триполиса у северной Африки), кои су се у Триполису не башъ тако одавно, такође узвисили у борби са паша-

ма изъ свое бунтовне чете. Поредъ яничарски ага, као Ахмета, кои е збогъ свое продрзливости названъ Дели-Ахметъ, кои е надъ четомъ одъ 1000 людій заповедао, паша нѣ ништа значіо: зна се да е царъ Іосифъ радіе съ агама, него са пашомъ уговоре чиніо. Наскоро предъ появленѣмъ рата, буде Мехметъ-Али Сеймоновићъ, са 14 други спаія, одъ яничара Ахмета погубљѣнъ, и нико се нѣ усудіо, да га зато на казнь или одговоръ повуче а опетъ се показао у турской войсци кодъ Ћупріе, коя е у помоћъ Београду опрделѣна была.

Међутимъ Београдъ нит' е быо съ нѣговомъ помоћи обсаде ослобоженъ, нит' одъ нѣговы другога бранѣнъ.

Кадъ е посредованѣмъ европски сила, Београдъ опетъ у турске руке дошао, мысліо е султанъ, да се понайпре избави овде одъ овы теретны саучастника у власти.

За Београдъ опрделѣный новый паша Ебу-Бекиръ, быо е ферманомъ снабдѣнъ, кои е яничарима заповедао, да се одъ Београда и целогъ пашалука удале. Али ови су и у првомъ окатренутку опетъ толико снажни были, да су унутра продрли, те се заповестъ та само преваромъ и силомъ извршити дала. Пре нег' што се Ебу-Бекиръ смео усудити, да текъ само ферманъ объяви, морао се одъ оног' насилногъ поглавице њиногъ ослободити. Кадъ е на границу пашалука у Нишъ приспео, понтаю спаіе, да га поздраве. И други раніи властници одъ земаля показали су се тамо, а међу њима и Дели-Ахметъ. Онъ е толику чету око себе искупљѣну имао, да се нѣ могло на нѣга одма напасти. Текъ кадъ се ради друге посете съ маломъ пратньомъ на степене попео, одваже се, да на нѣга нападне, али и онда никако другчіе, но тайноубійствомъ. Ђданъ слуга пашинъ, вребаюћи, убіе га съ леђа. Съ места се ферманъ онаи обнародуе и садъ већъ буде извршенъ. Спаіе се врате да уживаю свой десетакъ и главнице; изселѣни Срби могли су садъ већъ на извршенѣ у ползу њіову наређеногъ опрделѣня рачунати, и заузели су опетъ стара своя добра; напротивъ имовине яничарске сматране су као држави принадлежећа добра; они су сами потражили заштите у суеѣднымъ пределима.

Другчіе нѣ было: само преваромъ и кривимъ насиліемъ могла е правица важность свою добыти.

Тымъ мањъ можемо се чудити, кадъ су се онда и найкривльи противили, и овде онде разлогъ права своей, кодъ саучастника наодиди. Яничарима е устанакъ Пасван-Оглуа у Видину добродошао.

Истина неможе се башъ известно доказати, да е овай почетакъ свой отуда узео.

Колико знамо, Османъ Пасван-Оглу найпре се у рату год. 1788. на челу едне чете доброволяца одликовао, па после е силомъ повратіо своя добра, изъ кой е іошъ нѣговъ отацъ истеранъ быо.

Найпре су были други ратници, съ коима се онъ сдружіо: — Войничке чете, Крцалие на-

звани, кои су после мира изъ службе портине одпуштени были, а никаку волю имали нису, да се за далъ оружја оставе, и кои су потомъ Македонію и Бугарску несигурномъ учинили, свое су службе подносили свуда, где се паша кои са султаномъ, предель кои съ пашомъ завадио, или су такође сами за себе плячкали и данакъ наметали. Почемъ су найпре неке одъ najveћи вароши Македоніе (Москополисъ и Воскополисъ) разорили; то поштаю друге вароши, те се съ њима намире давши имъ некій наметъ. Они су се тиме поносили што могу яшити на лепимъ конима, у сребру и злату, са скупочнимъ оружјемъ, у њивој су пратњи биле робкињѣ — цувенди — у мушкој одеѣ, које су њи не само у време одмора играњемъ и певанјемъ задовољавале, него су и у бой ишле съ њима, да имъ конѣ држе, кадъ се они пешице туку; почемъ ове войске никакве вере готово нису биле, то су примали свакога, христјанина као и муамеданца. Они су стояли као и други војници, уредно подъ своимъ бимбашама, предводителјима хиљада, и буљукбашама, подкапетанима; свакоме кои се на силу 'тео погосподарити, били су на руци, као и онѣ њима.

Съ тима се обично свезао био Пасван-Оглу; онѣ имъ е казао: Ваша нека буде плячка, а моя слава. Кадъ е за неко време еднога пашу уза се водио, отерао га е, а заклевао е за себе самога три туга. У Видину е искупіо око себе 10.000 крѣалия.

Узъ то се пакъ не може одречи, да се — као човекъ, кои е дарована, пренешена добра натрагъ искавао — као противникъ своју обновленя поставіо, протеране изъ Србіје яничаре себи приміо и њіову стваръ својомъ учиніо; онѣ е дао име свое у списакъ њинѣ увести.

Може бити то стои съ тымъ узвези, што е заповедникъ яничара у Видину, између своју тій Серхад-ага, najveћій степенъ имао за своменѣ турнаци-баше, когъ е негда Баязитъ I, по 68. орту џемаата тамо поставіо. То се име онде непрестано као насловъ — титула — наслеђивало.

Но сврхъ тога такође честолюбивомъ властнику велико положенѣ дало е противленѣ спрямъ поновленя, која су скоро одма одъ османски народа као противна вѣрозакону сматрана била, — као што бы се собственимъ писменомъ и доказати морало, да бајонети и лако тонцијство, нису противъ корана. —

Оливеръ, кои се тада у Цариграду задржавао, уверава: да е одъ ондашњи яничара формално одречено было, противъ Пасвана на ратъ њи.

Залуду е Порта год. 1798. другу войску изъ азиатски и европски чета, противъ њѣга слада. Говори се да е казао, да и онѣ може 100.000 людји кренути, али само са 10.000 да излази да побѣди. Заиста е мањ имало, алъ е више добио. Међу дошавшимъ пашама, мало е слоге било: онѣ е благонаклонный тренутакъ са своимъ снагомъ на ползу употребити могао; кадъ е еданпутъ дуго трајоћа каша подъ колебама и

чадорима лежеће непријатељ ослабила, навале крѣалие, кои су се у добро састараној вароши бодри и весели одржали, и малякала кудъ које растераю. Одъ то е доба био Пасван-Оглу по свој околинѣ своимъ сусѣдима страшанъ. Господарио е по Чернецу, Никополу и Крајову, па и ако е онѣ опетъ та места изгубіо, то не могло бити безъ великогъ напрезана Турака и Вла'а. Многи су изъ мале Влашке утекли у Ердель, неки су збогъ споразумленя съ њимъ држани за подозрителне, па зато и казифни. У Бугарској све е дошло у забуну и узаймно огорченѣ докъ се напоследку Порта не одважила да миръ учини, и докъ не Пасвану заиста три туга послала.

А съ тымъ е догађајима садъ и судба Србіје у многостручномъ одношенію стояла.

Ебу-Бекирѣ и његовѣ послѣдователѣ Аци-Мустафа, кои яничарима нису допустили да се врате, управљали су са земљомъ сасвимъ на другу руку, него што е било яничарско насиліе. Мирно е живила рая: сређно већ е еданпутъ стојећи подъ праведномъ и благомъ управомъ.

Земља е цветала и стока се у њој намложи — онај истый расплодъ свиня, ки е пре него што су шуме прокречене, и пре него се боля земальска просвета увела, и у Енглезској и Нѣмачкој био — израчунао е, да е само трговиномъ съ Аустријомъ годишнѣ преко 1.300.000 фор. добывано. Хаџи-Мустафа толико е добро-желеће бриге показивао, да су га „србскомъ майкомъ“ назвали. Никоме не шкочило, што е у фрајкору у царској служби био. Алекса Ненадовић, кои е тамо офицерску службу одправљао, ипакъ е за обркнеза постављенъ. Кадъ е Пасван-Оглу и Србію, може бити наговоромъ яничара, утеснявати почео, Кладово заузео, острово Поречъ освоити кушао, не се Хаџи-Мустафа нимало затезао, Србе саме на оружје позвати. Онѣ имъ е представіо, да имъ е болъ, да неку часть свое стокѣ продаду и отудъ себи оружје набаве, него да имъ непријатељ све пограби. Још е много оружја одъ последнѣгъ рата у земљи било, и съ радости оно е повађено. Садъ добыве духъ, кои се подъ Аустријомъ пробудіо био, храну своју подъ предвођенјемъ турскогъ паше. Кнезови су сами едну чету наоружали, за које е бимбашу Станко Арамбашинѣ, синѣ едногъ арамбаше, себе прогласіо. Изнова су Срби побѣдили Турке, још на страни други Турака, али овима ни на коју руку сасвимъ неподпадајући. Станко не уступао турскимъ заповедницима у овој войсци; едномѣ, кои му е негда роба посекао, вратио е то съ подобнимъ дѣломъ. Паша и жителство, коимъ е обома у рачунѣ ишло, сложио су се бранили одъ Пасван-Оглуа и съ њимъ с'единѣни яничара.

Какавъ е знакъ ту био, да се Порта не само побуђеномъ нашла, да се са Пасван-Оглуомъ на лепъ начинѣ поравна, него да е узъ то одобрила и условіе на ползу изъ Београда отерани яничара. Гордостъ се Османа при помислу побунѣ, да су правовѣрци стари мослеми изъ пашалука удалѣни, а да се тамо напротивъ хри-

стијански поданици подижу. Муфтија се изясніо: да е то противъ закона, што се правовѣрци на ползу рае изъ њіове собственности истерую. На то е диванъ паша заповедіо, да опетъ прими яничаре, ако и есу они ферманомъ истерани, и ако и есу бунтовницима у явнѣ буни помагали. Хаџи-Мустафа бы са својомъ закономъ управо на противрѣчїе нашоа, и подъ тежїи укорѣ поднао, кадъ бы се томе 'тео противити. Яничари се врате натрагъ.

Може се мислити, шта е изъ тога постати после морало; у томъ е био изворъ велике несреће.

Съ почетка, истина, нису яничари тако много кодъ паше за повраћај добара своји навальивали, нису ни силомъ претили, были су задовољни съ добыткомъ одъ љумрука и што добию службе. Али наскоро почну по старимъ обичаю немировати; найпре е, као што е наравно, рая то спасила.

У Свидеузи, шабачкомъ окружію, живіо е поштень човекъ, обркнезъ свое кнежевине, именовъ Раяко. Кадъ се еданпутъ порезъ разрезивао, поиште яничарѣ изъ Шабца, Бего-Новљанинѣ одъ њѣга, да порезъ са двеста гроша на његову ползу повиси. И само не скаванѣ показуе већ, у каквомъ су се положенію наодили. Раяко е б о слободанѣ, па е повишенѣ одрекао. Али яничарѣ науми, да то не остави неодмаштено. У селу се не усудити смео, да кнеза потражи, алъ како се овај у Шабцу показало, то е онај съ неколико присталица до меане за њимъ ишао, и ту га убіо. Садъ е паша намисліо, да то нетрпи, и да недопусти, да се стари нереди опетъ заподеу. Онѣ е послао малу едну чету одъ 600 людји яку противъ яничара, — кои е дотле са онима, кои су му сваки данъ у помоћ долазили градъ Шабца заузео, — и тамо га е обесити дао. Бего-Новљанинѣ избави се беганјемъ у Босну. Али упиняња, која е Хаџи-Мустафа чиніо, да нешто казни, навукла су садъ омразу и беснило целогъ тогъ людства, противъ њѣга самогъ.

(Свршетакъ слѣдуе)

Анекдоте.

— Едногъ послужителя краля Фридриха великогъ сваје та несрећа, да одъ краля шамарѣ добіе. У najveћој равнодушности славе послужитель у присуству краля предъ огледало, и одъ краля у нередъ доведену фризуру ставе намештати. „Ниткове еданѣ, како се усуђуешъ? ушита краљ. Сасвимъ мирно одговори уштаный, „Ваше величество, ови у преднѣй соби не треба и шта да знаю, шта се између насъ догодило.“ Краљ се насме, и оде у другу собу.

— Една госпоја напише на гробу свога мужа ово: „Овде почива мой любезный супругъ; Господе! подари му вечный миръ!“ А еданѣ навальивацъ дода: „кои (миръ) кодъ мене не имао.“

Разрешенѣ ребуса у 11. броју.

Подунавка.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Еракъ. То ти е било веселъ; — шампанбра и сладкиша беше задоста.

Петакъ. Тако мора бити.

Еракъ. Како?

Петакъ. Та ваљда знашъ, да се на торку метецину узима мало шефера, а пилуле су биле запста горке, ков су се у последнѣ време прогутати морале.

Еракъ. А зашто су узимали те пилуле?

Петакъ. Ваљда за чишћенѣ.

ДОМАЊЕ И СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Вршца. Са своју страна у новинама нашимъ трубе люди, како су воскресеніе Хрстово свечано прославили; и мы Вршчани, коихъ е брой до 10 хиљада православныхъ Срба, у одправљано таквимъ христіанскимъ дужностима последњи писмо. Мы се можемо пунимъ уверенѣмъ пофалити, да смо светле дане, страдање и воскресеніе Хрстово тако, како е мало ков србско обшгество држаши и прославила, а съ тымъ бољъ мы овде, гдѣ е столица Г. Епископа, кои неуморимо о томъ ради, и настои, да се по црвенимъ уставима, не само овимъ великимъ праздницима, већ и свакомъ у години светителю слава достойно увелича и украси. Нашъ преосвештеній Г. Епископъ, како е почео съ блеженѣмъ очи великогъ Петка служити кодъ светогъ аттара свемогућемъ Богу — изяснявајући намъ страшна и грозна страдања Хрстовогъ — пакъ не престао, докъ не свету литургию трећегъ дана воскресенія, у комъ су заедно и Благовести биле, — весело и побѣдоносно светло воскресеніе Хрстово по прочтенимъ правилами читаюћи и поюћи — довршио. Првѣй данъ дао е и слово, у комъ е вештимъ и озбиљно истинимъ путемъ къ православию водећимъ поучио народъ свой. Другѣй данъ е преповедао слово Божіе и у успенской цркви као добаръ и добротворный архирей. Лицемъ на воскресеніе првогъ дана на ютренѣ, нисмо мы око цркве обносили Христа, него преко пиѣце паше, којомъ приликомъ су биле све куће различнимъ украшеніями светлости осветљене, а клирици су тако удесно, скромно и по наставленію свога врстногъ пѣвца учителя право Карловачки појали, да се свакомъ веселѣ, задовољство, и пуно побожности осећанѣ на лицу видити могло. У обште да речемъ, да се само тако уредно, побожно, свечано дужности христіанске и свете службе Божіе одправљати, и уредити може. —

— Београдъ. . . . После учинѣногъ мира 31. Марта Нѣгово превосходителство ч. Етем-паша и ч. Кабулъ-Ефеңди благоволили су изъ града изићи и у јоштъ пре приготављенѣмъ квартирѣ кодъ „Србске круне“ доћи. Еднимъ оделенѣмъ Србске кавалѣриѣ праћени, поздрављени су были одъ на Кале-мейдану урећене Турске вой-

ске, а одъ войске Србске свиркомъ и другимъ военимъ начиномъ кодъ реченогъ стана дочекани. Одма после преселеня ч. Етем-паша посѣтио е светлогъ княза. Сутра данъ Г. председатель совѣта и ГГ. нови попечители посѣтили су речене високе госте, а тако и ГГ. конзули страны' држава овде стануюћи. 1. Априла ч. Етем-паша благоволио е учинити посѣту Г. садашнѣмъ попечителю правосудія и просвештенія, Димитрию Прибарцу — 3. Априла. За честь Нѣговогъ превосходителства ч. Етем-паше благоволила е Нѣгова Светлость данасъ у 7 сатѣй после подне давати часть, на којой су осимъ великогъ госта са својомъ пратнѣюмъ присутствовали и: Г. председатель совѣта, ГГ. чланови совѣта, како у служби тако и у пензиѣ налазећи се, ГГ. попечители и конзули велики' сила овде стануюћи. Ова часть пропраћена е войничкомъ свиркомъ и у најболѣмъ весело высоки' гостию.

— Баронъ Симеонъ Сина постао е грчкимъ посланикомъ, но зато неће се банкерске послове прекинути, што е съ циркуларомъ трговачкомъ свету саобштено было.

— У Триѣсту е полициѣ за рукомъ изпадо, да некимъ злочинцима, кои су фаличне банке одъ петъ форинти правила, у трагъ уѣе. Ови су злочинци странци.

— Пароброди аустрискогъ дунавскогъ друштва за парну пловитбу плове и по Моришу међу Сегединомъ и Арадомъ.

— Политичне новине су манѣ-више доста сувонарне; врло редко се у њима занимљивогъ што налази. То се односи особито на странѣ, а највише на енглеске новине, коихъ грно-великиѣ табакъ свакѣй данъ напунити, запста лако не, кадъ се тако редко занимљиви случаи догађаю. Зато и нису енглезке, и по њима и друге новине пропустиле следећѣй случай обнародовати. У некој енглеской вароши побегла е скоро 17 годишња кѣи некогъ полковника са любезникомъ њѣнимъ, некимъ адвокатомъ, кои е већ одавно прешо оне године живота, у конма се таково што обично догађа. Отацъ е њѣгъ дознао за њѣну любовь, и не хтео допустити, да њѣгова кѣи за младоженю поѣе, кои бы могао њѣгъ отацъ бити. Полковникъ држао е кѣеръ свою

Петакъ. Ты си пре реко, да копамо новце.

Еракъ. Да, но не томе време было.

Петакъ. Зашто? да намъ е за рукомъ испало, да се обогатимо, могло се лако јоштъ и до круне доћи.

Еракъ. О, будало! По твоѣмъ мудрованю морао бы и Ротшилдъ краљѣмъ еврейскимъ постати.

подъ строгимъ затворомъ, да се девойка никако са любезникомъ своимъ састати не може. Али ко ће залюбљѣну девойку чувати? Едно вече запали она завесе њѣне собе: „Ватра, ватра!“ узвикне она. Служители съ полковникомъ заедно дотрчаше, да гасе; девойка употреби згодну прилику, избегне на сокакъ, гди ю е њѣгъ любезникъ чекао. Друго југо венчао иѣ е у најближѣмъ селу свештеникѣ.

— Изъ Брусе у Анадолиѣ явля се, да е тамошнѣй паша издао заповѣсть, да се за 60 дана сви у његовомъ пашадуку наодећи се Грци изселити мораю. Странци су га хтели конзули одъ овогъ нечовечкогъ поступка одвратити, но одъ паше добию одговоръ, кои е сасвимъ по старо-турскомъ адегу гласіо: „Славный е Султанъ Махмудъ опростио у Цариграду само едномъ яничару животь, али я небу у момъ пашадуку ниедногъ Грка животь оставити.“ И два су отмена Грка кодъ паше ишли, да га моле; да свою строгу заповѣсть натрагъ узме. Али ови су несретници јоштъ горе прошли, почемъ су иѣ пашине слуге после неколико сатѣй мртве изъ конака извели, рекавши, да иѣ е у конаку капля ударила.

— Еданъ Енглезъ, кои болуе одъ енглеске народне болести „сплина“, обкладо се за 50,000 фунти стерлинга, да ће за шесть година дана пропутовати пешке целу Француску, Пруску, Русію, Татарску, дужъ китайскога зида, на после се вратити преко Индіе, Персіе, јужне Русіе; Цариграда, Грчке, Италиѣ и Француске, наравно опетъ пешце. 1. Јан. 1859 кренуће се на путь, а 1. Јан. 1865 мора бити кодъ куће.

— Митрополитъ Солунскѣй наименованъ е за Патрїарха Александријскогъ. — Као што бива сваке године, тако е и ове године висока Порта наредила, да се на Ускрѣсъ сви у Цариграду збогъ дуга или мањѣ преступленя у затвору налазећи се Хрстіјани пуштаю, како бы могли на ове блага дане верозакова дужности испунити.

— Као што П. Лойдъ явля, дигнуће се скоримъ конкурѣсъ, у кои е всенасъ велика еврейска кућа Г. Л. Босковицъ и другъ пала.

— У Мадриту догодило се скоро велика несрећа тиме, што су у некоѣмъ обиталишту цевѣ

одъ гаса пукле, гасъ се упали и за часъ быше **цѣла куѣа** у пламену. Сви, кои су у той куѣи становали, деветъ нѣи на брѣу, постади жер-твомъ.

— Скоро у Млетцима преминувшій ц. к. фелдцайтмайсторъ графъ Горковскій оставио е после себе имаѣъ, найвише у непокретнимъ добрама, у вредности одъ 4 милиона.

— Изъ Париза явля се, да е турскій царъ кодъ тамошнѣгъ едногъ ювелира следеће ствари наручио, као: 1. еданъ адиѣаръ за царицу, на форму мреже начинѣнъ, у вредности одъ 250000 франака; 2. еданъ паръ пауча за султава у вредности одъ 25 000 фр.; 3. еданъ бичъ за 25.000 фр.; 4. десетъ филдана, по 70.000 фр.; 5. еданъ дивитъ за 60.000 фр.; 6. неколико колаина по 40.000, 60.000, 100.000 фр. Притомъ јошъ различита оружја и друге ствари, све одъ неверојатне вредности. Кадъ султанъ за овакове ствари толѣке суме издати може, мора онъ заиста неизмеримогъ блага имати! —

— Путници изъ горњи предѣла приповедаю, да е овы дана по Пешти и околини якій снегъ пао.

— Многи су случаєви показали, да се често санъ испуни, као што то и следеће доказує. Некиъ тежакъ у селу Валендорфу у Прайской саяно е, да му е еданъ францускій солдаъ изъ времена Наполеона I. казао, да се у одной куѣи, кою су рушити почели, у зиду иза огништа новци налазе. Како се тежакъ пробуди, оде онъ са еднимъ раденикомъ означеномъ месту, и нису дуго копали, а већъ најоше одну кесу, у којој су се 50 талира налазили.

— Француска полиција издржава у Лондону многе тайне агенте. Такогогъ агента послужила е среѣа, да великомъ созаклетію Орлеанистичкомъ у трагъ уѣе, а то на слѣдећій начинъ. Изъ писамъ, коя су на парижкой пошти отварали, дознало се, да то созаклетіе постои и да у томе некиъ младый списатељъ са еднимъ богатимъ Енглезомъ найвећу ролу игра. Агентъ, изображенъ човекъ отменогъ изгледа, упути се у Лондонъ, и скоро му за рукомъ испадне, да са списатељемъ у познанство ступи, издавајући се такође за човека, кои Орлеанистима држи страну. У едномъ друштву, у кое е агентъ списателя одвео, опіе се овай тако яко, да га морадоше други у нѣгово обигалиште одвести, гди, текъ се у кревету осеѣајући одма и заспи. Кадъ се друго јутро пробуди, има шга и видити; орманъ, у коме е онъ свое папире држао, био е отворенъ, и папирѣ садржавајући тайне, были су одвешени. Списатељъ потражи пріятелѣ свое, съ коима е оно вече пробавио, али нѣи нема; нико му немогаше казати, кудъ и камо су. То га е яко ожалостило, тимъ више што е та стваръ и до ушю богатогъ Енглеза дошла, кодъ кога е

у служби младый списатељъ стаяо, и кои га е збогъ тога одма одпустио. Списатељъ безъ новаца, безъ службе, и свакој часъ очекивајући, да ће јошъ и затворенъ быти, горко се е збогъ свое лакоумности каю. У таковомъ положенію посети га после неколико дана агентъ, али не као Орлеаниста, већъ као членъ француске полицие, из-являјући му, да ће обезбеженъ притомъ јошъ и добро награженъ быти, ако членове созаклетія изда, што се изъ украђены папира дознати не могло. Списатељъ после дужегъ натезаня приста не на то, да ће све издати, ако му се 25.000 франака плати, и да ће по приманю новаца све документе и доказателства у руке француске полицие предати. Новци му буду исплаћени, и онъ преда агенту еданъ пакетъ, у коме быау документи, изъ кои се видило, да су созаклетници намеравали, оружјемъ у Француской буну дићи, подъ предвођенѣмъ неки познати орлеанистичны генерала. Агентъ е већъ прорачунао, како ће награженъ быти, што е ово опасно созаклетіе одкрио. Али гле! документи су были фаллични, цѣла стваръ измишљѣна, ерѣ су се неки дупежи сложили, да агента преваре, и да му излажу 25.000 франака.

— Др. Лутеръ у Билку нашао е 23. Марта едну нову планету.

— Пре некогъ су времена руске новине предлагале, да се јулианскій и грегоријанскій календаръ сѣдини, а да бы то по степену быти могло, препоручиле су, да се до год. 1912. 14 путій еданъ данъ у преступнимъ годинама изоста-вля. Ерѣ ако не буде то уређено, онда ће разлика оба календара, коя садъ, као што е познато 12 дана износи, одъ год. 1882. починяјући на 13 дана изнести.

— Г. Левиди намѣрава установити ново паробродско друштво за пловитбу на Дунаву, да носи жито изъ Влашке у Браилу.

— Како се сада турскій телеграфъ са србскимъ кодъ Алексинца саставио, то се могу телеграфске депеше управо изъ Аустрије у Турску преко Србіє слати. Одъ аустријске границе плаћа се за просту телеграфску депешу у Адрианополь, Шуменъ и Варну 5 ф., Цариградъ 6 ф., у Пловдивъ и Русчукъ 4 ф.

— Изъ Ягодине намъ являю, да су онуда супруге заточеника прошле одлазећи своимъ мужевима у Нишъ. Исто е тако и воиство, кое е заточенике у Гургусевцу чувало, крозъ ту варошъ натрагъ у Београдъ прошло.

— Еданъ одъ најславниј хероя грчки, Кондуріоти преминуо е у Хиари, у месту рођеня нѣговогъ, 65 година старъ. Покойникъ умрѣо е сиромъ, макаръ да су негда морепловци о богатству нѣгове породице као о некомъ неизрпимомъ благу саяjali. Цело нѣово богатство кое е више милиона износило, жетвовали су браћа

Кондуріоти на користъ отечества, и толико су за ту цѣль давали, да е Ђорђе Кондуріоти, — братъ му Лазар е неколико година пре нѣга умрѣо — у последнѣ време оскудно живити морао.

— У Штутгарту банкротирао е есенасъ некиъ банкеръ по имену Вајсѣ. Кадъ е већъ видіо, да неможе далъ, потрудио се, да што више готовъ новацъ добити може. Тако е и некомъ трговцу у Улму едну дутрійску дозу одъ 250 ф. намегуо, кою овай никако примити не хтео, но даде се најпосле опетъ наговорити, те купи дозу, а то на нѣгову среѣу, ерѣ е томъ дозомъ овы дана добио 200000 ф.

— Путници являю изъ Галаца, да тамо най-већа несигурность влада; крађе и убиства догађа се често, и одъ стране власти позвано е жителство; да се наоружа, како бы се само мого одъ напасти злы людій бранити.

— По вестима изъ Хонкона одъ 17. Январъ блокада Кантона имала се укинути. У Кантону е уређена строга войничка полиција, нашло се у граду много оружја; утврђеня сва изванъ вароши дали су саюзници разорити. Е се јошъ налази као заробљеникъ на лађи „Инфелесболъ.“

— У Парбергу умрла е скоро најбогатіи тамошня госпој. за кою преоведа се, да е више милиона притяжавала. Ова, иначе изображена женска была е тако сребролюбива, да е често одъ родбине нѣне милостивѣ примала, ков су јој драговољно делили, ерѣ су се одъ нѣ великогъ наслѣдства надали.

— Еданъ енглезкій кемикъ испитивао е, да се у морской води налази сребра, и то по свимъ морама у количеству одъ 40.000.000 центій; кои неверує, нека покуша мора анализирати, па ће се осведочити, да наученикъ тай право има.

— Некиъ Французъ шета едво вече у Флоренцу, кадъ га наеданпутъ четири злочинца нападну и тако ножемъ убодо, да е одма мртавъ остао. Поводъ быше томе грозномъ дѣлу тай, што се био Французъ съ некимъ Талиянцима мадо пре у кафани збогъ едне маленкости свадио.

Съ овимъ броемъ починѣ нова предплата на Подунавку. Мы умоляемо све оне, кои се на овай листъ пренумерирати желе, да се што пре пріяве, како бы имъ могли све листове доставити. — Цена е Подунавки досадашня, т. е. до конца Юніа 1 фр. 30 кр., до конца Октобра 3 фр. а до конца Декембра 4 фр. 30 кр. ср.

Лађе пролазеће покрај Земуна :		4000 мер. пшец., изъ Бечкерекъ у Сисакъ.		Течай на бечкой берзи.												
				31												
				Марта												
				А п р и л а												
				1												
				2												
				3												
				4												
				5												
29	Марта: Лађа Г. Андреа Кеча, натоварена са 5000 мер. пшенице, 2000 мер. наполице, 2000 мер. зоби, изъ Бечея за Сисакъ. Лађа Г. Леополда Райгера, са 8600 мер. пшец., изъ Титела у Сисакъ.	3	Апр. Лађа Г. Морица Кона, са дрви, изъ Сиска у Сегедин.	Државный заемъ одъ год. 1851.	по 5 %	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		4	Апр. Лађа Г. Таубертъ Раритона, са дрви, изъ Сиска у Бечкерекъ.	Народный заемъ	" 5 "	84 1/16	84 1/16	84 1/16	84 1/8	84 3/16	84 3/16	84 3/16	84 3/16	84 3/16	84 3/16	84 3/16
		4	Ап: Лађа Г. Јована Коласа, са дрви, изъ Сиска у Сегединъ.	Дутрійскій заемъ одъ год. 1834.	за 100 фр.	314	127 1/4	127 1/2	127 1/2	130 1/4	131 3/4	130 3/4	130 3/4	130 3/4	130 3/4	130 3/4
		4	Ап: Лађа Г. Франца Зотера, са дрви, изъ Сиска у Сегединъ.	" " " " 1839.	за 100 фр.	107 7/8	107 3/4	108	104	104 1/8	104 1/8	104 1/8	104 1/8	104 1/8	104 1/8	104 1/8
		4	Ап: Лађа Г. Иштвана Яри, за дрви, изъ Сиска у Сегединъ.	" " " " 1854.	за 100 фр.	107 7/8	107 3/4	108	104	104 1/8	104 1/8	104 1/8	104 1/8	104 1/8	104 1/8	104 1/8
30	Марта: Лађа Г. Гавре Бучака, изъ Бечкерекъ са 3650 мер. пшец. и 2580 мер. зоби, у Сисакъ.	4	Ап: Лађа Г. Франца Зотера, са дрви, изъ Сиска у Сегединъ.	Акцие Аустријске банке	"	977	974	973	974 1/2	973	973	973	973	973	973	973
		4	Ап: Лађа Г. Иштвана Яри, за дрви, изъ Сиска у Сегединъ.	" кредит-мобилъа аустријскогъ по 200 фр.	"	243 3/4	241	242	243 1/2	243 3/4	243 3/4	245 3/8	245 3/8	245 3/8	245 3/8	245 3/8
31	Марта: Лађа Г. Васе Буковале, са дрви изъ Сиска у Бечкерекъ. Лађа Г. Ђорђа Николавиѣа, празна, изъ Паччева у Митровицу.	4	Ап: Лађа Г. Иштвана Яри, за дрви, изъ Сиска у Сегединъ.	" друштва аустр. гвозд. путова по 200 фр.	"	294 1/2	—	290 3/8	291 1/2	290 3/4	289 3/8	289 3/8	289 3/8	289 3/8	289 3/8	289 3/8
				" подунавскогъ паробр. друштва по 500 фр.	"	544	542	538	539	539	544	544	544	544	544	544
				Мѣнице за Аугсбургъ	"	105 7/8	105 7/8	105 7/8	105 7/8	105 7/8	105 7/8	105 7/8	105 7/8	105 7/8	105 7/8	105 7/8
				" за Лайпцигъ	"	152 3/4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
				" за Триестъ	"	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
				" за Букурештъ 1 фор. добри пара	"	264 1/2	264 1/2	264	264 1/2	264 1/2	264	264	264	264	264	264
				" за Цариградъ 1 фор. турс пара	"	475	475	475	475	475	475	475	475	475	475	475
				Злато	"	108	108	107 7/8	107 3/8	107 7/8	107 7/8	107 7/8	107 7/8	107 7/8	107 7/8	107 7/8
				Сребро	"	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—